

Suriyelilerin Türkçe Öğrenirken Yaşadıkları Dil Sorunları *

Elif BEYDİLİ KAYA**

Öz. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviyeden itibaren üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri de Türkçe deki ünlü-ünsüz harflerin doğru olarak söylenebilmesi ve yazılabilmesidir. Türkçe deki harfin yanlış söylenmesinden ya da yazılmasından doğabilecek anlam karmaşalarının giderilmesi için bu önemli bir husustur. Bu çalışmanın amacı Suriyelilerin Türkçe öğrenirken hangi harflerde telaffuz ve yazım sorunları yaşadıklarını tespit etmek ve çözüm önerilerinde bulunmaktır. Araştırmada Avrupa Birliği projesi dahilinde eğitim verilen Erciyes Geçici Eğitim Merkezi'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 70 Suriye uyruklu öğrencinin Türkçe dil becerileri telaffuz ve yazım sorunları açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada A1 ve A2 seviyesindeki 70 Suriye uyruklu öğrencinin sınav kağıtları ve etkinlik çalışmalarından yola çıkılarak sözcüklere doğru anlamları kazandırmada etkili olan ünlü ve ünsüz harflerdeki hatalar belirlenmiş, sonuçlardan hareket edilerek önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın verileri Erciyes Geçici Eğitim Merkezi 2016-2018 eğitim-öğretim yılında A1 ve A2 seviyesindeki öğrencilere dönem sonlarında uygulanan değerlendirme sınavlarındaki sınav kağıtlarından ve dönem içinde uygulanan etkinlik çalışmalarından elde edilmiştir. Elde edilen veriler harflerin telaffuz ve yazım sorunları ana başlığı altında, ünlü harflerin telaffuz ve yazım sorunları ve ünsüz harflerin telaffuz ve yazım sorunları, harflerin kelimedeki yerine göre telaffuz sorunları, belirli harflerin yan yana gelme durumunda yaşanan telaffuz sorunları alt başlıkları altında sınıflandırılmış; öğrencilerin yazdıkları cümleler ve etkinlikler hiçbir değişiklik yapılmadan incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin daha çok ö-ü-e-i gibi ünlü harflerin telaffuz ve yazımlarında zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu duruma ek olarak b-p, v-f, ç-ş, g-c-j, ğ gibi ünsüz harfleri de yazarken ve söylerken hatalar yaptıkları tespit edilmiştir. Ne tür hatalar yaptıkları incelendiğinde harfleri birbirlerinin yerine yanlış bir şekilde yazdıkları ya da telaffuz ederken yine aynı şekilde karıştırdıkları tespit edilmiştir. Özellikle yapılan dikte çalışmalarında duydukları harfleri farklı bir şekilde yazdıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin harflerin telaffuz ve yazımlarını tam olarak nasıl yapacaklarını bilmedikleri ve karıştırdıkları şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Erciyes Geçici Eğitim Merkezi, Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi, Suriyeli öğrenciler, Ünlü-ünsüz harfler.

The Language Problems That Syrian People Meet While Learning

Abstract. One of the most important subjects that should be emphasized from the basic level in teaching Turkish as a foreign language is to be able to pronounce and write the vowels and consonants in Turkish. This is an important issue in order to eliminate the complexities that may stem from the misunderstanding or miswriting of the letter in Turkish. The aim of this study is to determine in which letters the Syrians have problems about pronouncing and writing the letters in Turkish and to find the solutions for those problems. In the study, both pronunciation and writing problems on Turkish language skills of 70 Syrian students who have learned Turkish as a second language in Erciyes Temporary Training Center have been evaluated within the scope of the European Union project. In the study, mistakes have been found in the consonants and vowels which have been effective in gaining the correct meaning to the words based on the exam papers and activity studies of 70 Syrian students at A1 and A2 level; and some recommendations have been given about those mistakes. The data of the study have been obtained from both the exam papers in the evaluation exam applied at the end of the semester to the students for A1 and A2 levels in the 2016-2018 academic year by Erciyes Temporary Training Center and the activity studies applied within the semester. The obtained data have been classified under the main title of the pronunciation and writing problems of letters, pronunciation and spelling problems of the vowels and consonants and pronouncing problems of letters in the word; the sentences and activities that belong to the students have

* 4. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresinde Sözlü Olarak Sunulmuştur.

** Gazi Üniversitesi, kihsan@gazi.edu.tr

been examined without any changes. At the end of the study, it has been determined that the students have had difficulties while pronouncing and writing some vowels such as ö-ü-e and i. Moreover, it has been determined that the students have had some mistakes in both pronouncing and writing the consonants such as b-p,v-f,ç-ş,g,c and j-ğ. When the mistakes have been examined it has been clear that the students have written the letters in the wrong way and mixed the letters in the same way. Especially in the dictation studies, it has been evaluated that they have written the letters differently. This result can be interpreted as the students do not know and confuse how to pronounce and write the letters.

Keywords: Erciyes Temporary Training Center, Learning Turkish as a foreign language, the Syrian students, vowels-consonants.

1. GİRİŞ

1.1 Dil ve Önemi

Dil tanım yelpazesi oldukça geniş olan bir kavramdır. Dil ile ilgili yapılan birçok tanıma bakılacak olursa TDK'ya göre dil "İnsanların duygularını, düşüncelerini bildirmek için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla yaptıkları anlaşma; öteki kişilerle iletişimi sağlayan ortam olarak tanımlanmıştır. Kişiler bu ortamı doğuştan itibaren etrafından duyduğu sesleri anlamlandırarak oluşturmaya başlar. Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı toplumdaki edindiği dil TDK'ya göre ana dil olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin kendi ortak anadilleri ile oluşturduğu, her toplumun kendine özgü bir dili de bulunmaktadır. Bu bağlamda Doğan Aksan dili "düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü gelişmiş bir dizge "olarak açıklamaktadır. (Aksan,2003:55)

Toplumlar kendine özgü olarak kullandıkları dilin dışında birçok etkene bağlı olarak farklı diller öğrenme ihtiyacı duymaktadırlar. Teknolojinin değişmesi ile birlikte farklı coğrafyadaki insanlarla anlaşmak, o insanların dilini öğrenmek, eğitim imkanlarından faydalanmak, iş bulmak ve göç gibi etkenler kişilerde anadillerinden farklı yabancı bir dili öğrenme sebebi olabilmektedir. Bu sebeplerden birçoğunda kişinin kendi isteğine bağlı olarak gönüllülük esasken göç gibi durumlarda bireyler istem dışı ve zorunluluktan başka bir dili öğrenme sürecine dahil olabilmektedir.

1.2 Göç ve Dil

Göç kişinin istekli ya da istek dışı olarak yer değiştirmesidir. Ülkelerinde çıkan savaştan dolayı birçok Suriyeli vatandaş ülkemize göç etmişlerdir. Bilindiği üzere 2011 yılından bu yana Suriyeli vatandaşların ülkemize göç süreci devam etmektedir. Bu göçlerin beraberinde getirdiği birçok sorun bulunmaktadır. Zorunlu olarak gerçekleştirilen göçlerin beraberinde getirdiği ekonomik, psikolojik, fizyolojik birçok sorun bulunmaktadır. Bunların yanında yaşanan en önemli sorunlardan biri de dil sorunudur. Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenen

Suriyelilerin yaşadıkları en önemli dil sorunlarından biri de Türkçe kelimeleri doğru bir şekilde okuma, yazma ve düzgün telaffuz edebilmedir. Bu sorunlardan dolayı iletişim kurarken karşısındakini anlama ve kendini ifade etme ihtiyacını tam olarak karşılayamadıkları zaman iletişime girmekten kaçınmaktadırlar.

1.3 Telaffuz ve Artikülasyon

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde birçok becerinin temelini oluşturan ve üzerinde durulması gereken konulardan biri de harflerin ve kelimelerin doğru telaffuz edilmesi ve doğru yazılışlarının öğretilmesidir. Telaffuz, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “söyleyiş, boğumlanma” şeklinde tanımlanmıştır. Genel anlamıyla telaffuz konuşma dilinde bulunan seslerin ağız içerisinde doğru biçimde oluşturularak, tonlama, vurgulama ritmi, ses kalitesi gibi etkenlerin uyum içinde kullanılmasıdır. Yabancı dil öğretmenleri ve uzmanları yoğun bir telaffuz öğretiminin yabancı dil öğretiminin önemli bir parçası olduğunu ifade etmektedirler. (Fraser, 1999). Bu yüzden Türkçe’yi yabancı dil olarak öğrenen bireylerde telaffuzun önemi daha da artmaktadır. Yazıldığı gibi okunan, okunduğu gibi yazılan nadir, belki de tek dil olan Türkçe’nin kelimelerini doğru telaffuz etmeden bu dille sağlıklı bir ilişki kurmak imkansızdır. (Ağca, 1999:210) Doğru telaffuz için artikülasyon becerileri geliştirilmelidir. Artikülasyon, konuşmaya yardımcı organların belirli bir düzen ve sıraya uyarak gerçekleştirdiği hareketler sayesinde konuşma sesi birimlerinin şekillendirilmesidir. Bir diğer anlatımla artikülasyon ses, hece ve sözcüklerin oluşturulmasında dil, çene, diş, dudaklar ve damağın ses tellerinden gelen havayı şekillendirmesidir. (Kim, 2007) Öğrenilen dile ait bütün sesler ağız içerisinde oluşturulur ve ayrıştırılır. Bu süreçte dil ve dudaklar ise farklı birçok konuşma sesinin üretilebilmesini sağlar. (Şenel, 1997)

1.4 Artikülasyonda Vokal Çalışmaları

Vokallerin telaffuzunda dilin hareketi çok önemlidir. Buna çok dikkat etmek gerekir. Vokal çalışmalarında bir sestem diğer sese kolaylıkla geçebilmek için şu sıra takip edilmelidir. (Coşkun, 2012)

- 1- A-O U-I
- 2- A-E İ-Ü
- 3- A-O Ö-Ü
- 4- A-E-Ö

1-(A): A sesi çıkarılırken dişler arası bir başparmağı, dudaklar arası iki parmak olacaktır. Dil normal düz durumdadır. Dil ortası hafif çukurdur. Dilini kubbe gibi şişiren kişilerde “A”

yerine “E” sesi çıkartılmaktadır.Bu durumun düzeltilmesi için dilin ortasının çukur olması sağlanmalıdır.

2-(O) : “A” sesi telaffuz edilirken dudaklara düzgün bir daire yuvarlaklığı verilirse “o” sesi çıkar. “O” sesi ile genellikle “U” sesi karışmaktadır. Bunun sebebi “O” telaffuz edilirken çenenin yukarıya kalkması gerekirken; çenelerin birbirine yaklaşarak “U” sesinin çıkmasıdır. Buna engel olmak için çeneyi biraz aşağıya itmek gerekir.

3-(U): “A” sesini telaffuz ettirirken dudakları yuvarlak şekle getirir ve ileri doğru uzatır, çeneleri biraz yaklaştırırsak “U” sesi çıkar. “O” sesi telaffuz edilirken dudakları büzer, ileri uzatır ve çeneyi biraz yukarıya itersek “U” sesi meydana gelir. Başka bir çalışma şeklinde de “ı” sesini telaffuz ederken parmaklarımız aracılığı ile dudakları toplarsak “u” sesi çıkar.

4-(I): Dil ucu geriye çekik, dil adaleleri ergin, dil gerisi yumuşak damağa doğru kalkık”u” sesinde olduğu gibi dudaklar kenarlara doğru çekik durumdadır.”I” yerine “İ” çıkaran kişinin dili hafifçe geriye doğru itilirse hata düzelir.

5.(E): Bu sesi çıkartmak için önce A sesinin çıkartılışının bilinmesi gerekmektedir. “A” sesi çıkartıldıktan sonra yavaş yavaş çene yukarıya doğru yaklaştırılır. Dil ucu alt dişlere dokunur. Dil önü sert damağa kalkık durumdadır.

6.(İ): Ağız ve dil adaleleri gergin, dil ucu alt dişlerin gerisinde, dil önü sert damağa yapıştırılmış, dudaklar yayvan, dişler kapalı durumdadır.

7.(Ü): Dudaklar “u” sesindeki gibi yuvarlak ve öne doğru uzanmış durumdadır.

8.(ö): E sesini çıkartırken gerilen dudaklar elimiz yardımıyla yuvarlak hale getirilirse “Ö”sesi çıkar.

1.5 Artikülasyonda Konson Çalışmaları

1.(P): Dudaklarla tam engellenen bir nefes sesidir. Dudakların aniden birbirinden ayrılmasıyla nefesin patlamasından meydana gelen bir sestir.”p” sesini çıkartmak için önce dudaklar kapatılır ve birdenbire açılır. “p” sesi söylenirken hançerede titreşim olmaz.

2.(B): Dudaklarla tam olarak engellenen hançere sesidir. “b” sesinin telaffuzunda “p” sesinden yararlanır.”p” sesi telaffuz edilirken hançere üzerine biraz temas edilerek hançeredeki titreşim hissettirilmelidir.

3.(F): Nefes sesidir. Üst dişler alt dudağa temas ettirilir. İki çene arasındaki mesafe çok azdır. Bunun için nefes kuvvetli bir sürtünme ile çıkar.

4(V): “f” sesi telaffuz edilirken alt dudak büzülerek sıkılırsa “v” sesi çıkar. “v” sesinde hançerede titreşim vardır.

5(Ç): Nefes sesidir. Dil “T” telaffuz edecek şekilde iken “t”nin telaffuzunu tamamlamadan “ş” sesi gelirse “ç” çıkar.”TŞ” bileşimi çabuk çıkartılırsa “ç” olur.Dil ucu ön alt çene dış etlerinin dibine bastırılarak “T” çıkarılırken “ç” çıkar.

6(Ş): Nefes sesidir. Dilin üstü ile yandan engellenir. Dil ucu dış etlerinin geri kısmına ve sert damağın ön kısmına kadar uzatılır. “ş” sesinde ağızdan çıkan nefes sıcaktır. “s” sesi telaffuz edilirken parmaklarla dudaklar yanlardan öne doğru toplanırsa ve dilin ucu biraz geriye çekilirse “ş” sesi meydana gelir.

7(G): Hançere sesidir. Yumuşak damakla tam engellenir. Bu sesi elde etmek için “d”sesi telaffuz edilirken dilin ucu geri itilirse “g” sesi çıkar.

8(C): Hançere sesidir. Yumuşak damakla tam engellenir. Meydana geliş şekli “ç” sesi ile aynıdır. Fakat “c” sesini çıkartmak için hançerede titreşim meydana gelir. “c” sesini çıkartmak için “ç”sesi telaffuz edilir ve hançere üzerine elin yanıyla hafif basınç yapılırsa “c” sesi meydana gelir.

9(J): Hançere sesidir. Bu sesi çıkartmak için “ş” sesi çıkarılırken hançere üzerine bastırılırsa “j” sesi meydana gelir.

2.YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Yapılan çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştı Çalışma Erciyes Geçici Eğitim Merkezi bünyesinde Türkçe öğrenmeye çalışan, A1 ve A2 seviyelerindeki Suriyeli öğrencilerin Türkçe’deki ünlü ve ünsüz harfleri doğru bir şekilde telaffuz edebilme ve doğru yazabilme becerilerini ölçmeye yönelik yapılmıştır. Bu nedenle betimsel bir araştırmadır.

2.2 Çalışma Grubu

Çalışmanın verileri Erciyes Geçici Eğitim Merkezi’nde 2016-2018 yılları içerisinde eğitim gören A1 ve A2 seviyesindeki 70 Suriyeli öğrenciye dönem içinde uygulanan sınav ve etkinlik kağıtlarından elde edilmiştir.

2.3 Veri toplama aracı

Yapılan çalışmada Erciyes Geçici Eğitim Merkezi’nde 2016-2018 yılları içerisinde eğitim gören A1 ve A2 seviyesindeki 70 Suriyeli öğrenciye dönem içinde uygulanan sınav ve

etkinlik kağıtları incelenmiş.Erciyes Geçici Eğitim Merkezi bünyesinde Türkçe öğrenmeye çalışan ,A1 ve A2 seviyelerindeki Suriyeli öğrencilerin Türkçe'deki ünlü ve ünsüz harfleri doğru bir şekilde telaffuz edebilme ve doğru yazabilme becerilerini ölçmek amaçlanmıştır.Çalışmada öğrenci isimleri numaralandırılmıştır.Hataların daha sistematik bir şekilde gösterilebilmesi için cümleler alfabetik sıraya uygun olarak sıralanmıştır.Ünlü ve ünsüz harflerde yapılan hatalar ile ilgili incelemede bulunulmuştur.

2.4 Verilerin analizi

Sınav etkinlik kağıtları veri olarak taranmış ve uygun kelimeler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilere uygun olarak öğrencilerin hataları ünlü ve ünsüz harflerde yaptıkları hatalar ve A1-A2 seviyelerindeki hatalar olmak üzere kategorileştirilmiştir. Tespit edilen hatalar bu kategorilere göre tablolaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Verilen cevaplar doğrultusunda aşağıdaki bulgular tespit edilmiştir.

3.1 Ünlü Harflerde Yapılan Hatalar

3.1.1 Ünlü Harflerin Birbirlerinin Yerine Kullanılması

Tablo 1. “e-a” seslerinde yapılan hatalar

Öğrenci numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
4	Arabayı hızlı kullanme.	Arabayı hızlı kullanma.
44	Arkadaşımın adı Ayçe.	Arkadaşımın adı Ayça.
26	Ayşe şemsiyasini alsin.	Ayşe şemsiyesini alsın.
16	Babasine yardım etti.	Babasına yardım etti.
14	Ban da memnun oldum.	Ben de memnun oldum.
20	Ban dört yıl sonra ogretmen olacağım.	Ben dört yıl sonra öğretmen olacağım.
44	Banim adim	Benim adım
67	Bayram için ailemi ziyaret ettim.	Bayram için ailemi ziyaret ettim.
46	Bilgiseyer mühendisi olmak istiyorum.	Bilgisayar mühendisi olmak istiyorum.

30	Bu kalam.	Bu kalem.
30	Bu yeşel daftar.	Bu yeşil defter.
12	Bugün braşamba.	Bugün perşembe.
16	Bugün parşamba.	Bugün perşembe.
19	Bugün parşambe.	Bugün perşembe.
14	Bugün parşampa.	Bugün perşembe.
10	Bugün perşamba.	Bugün perşembe.
11	Bugün praşamba.	Bugün perşembe.
30	Cam şemsiya tutuyor.	Cem şemsiye tutuyor.
2	Çocuklar okula gitsınlar.	Çocuklar okula gitsinler.
40	Dağ keder bulaşık birikti.	Dağ kadar bulaşık birikti.
37	Darsta ogratmani dinladim.	Derste öğretmeni dinledim.
44	Deftara yazı yazıyorum.	Deftere yazı yazıyorum.
37	Devtara yazı yazıyoruz.	Deftere yazı yazıyoruz.
26	Dün arkadaşlarımla sinemeye gittim.	Dün arkadaşlarımla sinemaya gittim.
6	Dündan beri yağmur yağıyor.	Dünden beri yağmur yağıyor.
62	Evimde şanlıksın.	Evimde şenliksin.
5	Geçin hafta sonu kampa gittilar.	Geçen hafta sonu kampa gittiler.
69	Gelecek yıl barabar gideceğiz.	Gelecek yıl beraber gideceğiz.
60	Güzal bir etek aldım.	Güzel bir etek aldım.
41	Hargün kitap okuyorum.	Her gün kitap okuyorum.
66	İstanbul'da tarihi asarlar gördük.	İstanbul'da tarihi eserler gördük.
50	İstanbül çok güzel.	İstanbul çok güzel.
62	Kandeme iş yeri açacağım.	Kendime iş yeri açacağım.

30	Kaysare’de yaşıyorum.	Kayseri’de yaşıyorum.
3	Kaysari’da oturuyorum.	Kayseri’de oturuyorum.
41	Köbrüdan nehre atlıyorlar.	Köprüden nehre atlıyorlar.
31	Masada deftar var.	Masada defter var.
46	Maydana gedeyorum.	Meydana gidiyorum.
30, 51, 52, 53, 54, 56, 57	Mutfakta tancara var.	Mutfakta tencere var.
30, 54, 57	O ordak.	O ördek.
38	Oğlun galdi mi?	Oğlun geldi mi?
67	On gün sonra Kaysari’ye tekrar geldim.	On gün sonra Kayseri’ye tekrar geldim.
8	Onlar sinemeye gedyorlar.	Onlar sinemaya gidiyorlar.
1	Ormana gittilar.	Ormana gittiler.
31	Salonda kenabe var.	Salonda kanepa var.
34	Sandalyada oturuyorum.	Sandalyede oturuyorum.
46	Sandan kalam istiyorum.	Senden kalem istiyorum.
2	Sen ye temizlik ye de ütü yap.	Sen ya temizlik ya da ütü yap.
43, 48, 29, 58	Suriyalıyım.	Suriyeliyim.
9	Süriya’da savaş var.	Suriye’de savaş var.
65, 46	Taşakkurlar.	Teşekkürler.
9	Türkiya’ya geldim.	Türkiye’ye geldim.
30, 48, 47	Üç ben yade yüz yerme dort	Üç bin yedi yüz yirmi dört
62, 49	Vakıtlardan akşam.	Vakitlerden akşam.
51, 52, 53, 54, 55	Yani cakak aldım.	Yani ceket aldım.
34,48,58	Yani jaket aldım.	Yani ceket aldım.
18	Yarın çarşıya gidmayacağız.	Yarın çarşıya gitmeyeceğiz.

Tablo 1’deki verilere göre öğrencilerin kullandıkları 83 cümlede cümlede “e-a” seslerini birbirlerinin yerine söyledikleri ve yazdıkları tespit edilmiştir. Hataların genellikle “e” yerine “a” sesini kullanma şeklinde olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 2. “e-i” seslerinde yapılan hatalar

Öğrencinin numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
47	3 kardişim var.	Üç kardeşim var.
42	4 kardeşem var.	Dört kardeşim var.
8	Ahmet biş yıl önce Almanya’dan gelde.	Ahmet beş yıl önce Almanya’dan geldi.
45	Ali çirken.	Ali çirkin.
58	Annem itik alıyor.	Annem etek alıyor.
34	Annemle alışveriş merkezini gizdik.	Annemle alışveriş merkezini gezdik.
27	Arkadaşlar sinemaya getteler.	Arkadaşlar sinemaya gittiler.
8	Ayşe ogretmen diğil.	Ayşe öğretmen değil.
34	Balta kisti.	Balta kesti.
31	Belgesayar masada.	Bilgisayar masada.
33	Ben iki yüz otuz	Bin iki yüz otuz
28	Ben yemek yadem.	Ben yemek yedim.
42	Bibir yidim.	Biber yedim.
29	Biş yüz on altı	Beş yüz on altı
48, 29, 34, 47, 59	Biş yüz on altı	Beş yüz on altı
7	Biz gelecek hafta İstanbul’a gedeceğez.	Biz gelecek hafta İstanbul’a gedeceğiz.
25	Biz gelecek hafta İstanbul’a gedeceğiz.	Biz gelecek hafta İstanbul’a gideceğiz.
70	Diniz kinarında yürüdük.	Deniz kenarında yürüdük.
40	Dinizde yüzmeyi seviyorum.	Denizde yüzmeyi seviyorum.
5	Dun arkadaşlarla senemaya gettik.	Dün arkadaşlarla sinemaya gittik.
5	Dun arkadaşlarla senemaya gittik.	Dün arkadaşlarla sinemaya gittik.

37	Durt yoz elle altı	Dört yüz elli altı
54, 57, 9	Gami	camı
5	Geçin hafta sonu kampa gittilar.	Geçen hafta sonu kampa gittiler.
59	İki yüz biş	İki yüz beş
62	Kandeme işyeri açacağım.	Kendime işyeri açacağım.
9	Kaysiri	Kayseri
7	Kerem ve ailesi Bolu'ya getti.	Kerem ve ailesi Bolu'ya gitti.
43	Ketab aldım.	Kitap aldım.
33	Ketab okuyorum.	Kitap okuyorum.
21, 34	Keteb aldım.	Kitap aldım.
46	Maydana gedeyorum.	Meydana gidiyorum.
3	Mayıs'tan sonra hazeran.	Mayıs'tan sonra haziran.
2	Melekgazi'de oturuyorum.	Melikgazi'de oturuyorum.
36	Ne geterde?	Ne getirdi?
47	Ne gitirdi?	Ne getirdi?
3	Nesan'da doğdum.	Nisan'da doğdum.
25	O bizimle sinemaya gelmisin.	O bizimle sinemaya gelmesin.
69	Oçakla İstanbul'a gettik.	Uçakla İstanbul'a gittik.
29, 34, 46	Oğlun gildi mi?	Oğlun geldi mi?
8	Onlar sinemeye gedyorlar.	Onlar sinemaya gidiyorlar.
54	Ordik	Ördek
47, 43, 44	Sınıfta benceri var.	Sınıfta pencere var.
33	Sikizinci sınıfta okuyorum.	Sekizinci sınıfta okuyorum.
14	Sinen adın ne?	Senin adın ne?
68	Tatilde İstanbul'a gedeciğim.	Tatilde İstanbul'a gideceğim.

60	Telefezyon izledim.	Televizyon izledim.
3	Televizyon ezleyor.	Televizyon izliyor.
55	Tencire	Tencere
29, 61	Üç bin yidi yüz yerme	Üç bin yedi yüz yirmi
45	Vazoda çiçik var.	Vazoda çiçek var.
46	Yarın cumartisi.	Yarın cumartesi.
31	Yedenci katta oturuyorum.	Yedinci katta oturuyorum.
30	Yeşel daftar.	Yeşil defter.

Tablo 2 de gösterildiği üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 70 tanesinde “e” yerine “i” sesini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3. “ı-i” seslerinde yapılan hatalar

Öğrencinin numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
9, 26	Ayşe şemsiyesini alsin.	Ayşe şemsiyesini alsın.
60	Odev yabtim.	Ödev yaptım.
65	Soba yanior.	Soba yanıyor.
62, 49	Vakıtlardan	Vakitlerden
44	Kiş mevsiminde hava soğuk oluyor.	Kış mevsiminde hava soğuk oluyor.
44	Benim adim	Benim adım
43, 48, 29, 58	Suryalıyım.	Suriyeliyim.
36	Babam aşçi.	Babam aşçı.
60	Pencereyi açtim.	Pencereyi açtım.
37	Dağa kaştı.	Dağa kaçtı.
60	Elimi yüzümü yıkadım.	Elimi yüzümü yıkadım.
37	Ağaca şaktı.	Ağaca çıktı.
1	Çalılar islaktı.	Çalılar ıslaktı.

2	Çocuklar okula gitsınlar.	Çocuklar okula gitsinler.
22	Yarın baklava ismarlayacağım.	Yarın baklava ismarlayacağım.
23	Ayşe şemsiyesini alsın.	Ayşe şemsiyesini alsın.
2	Dört yıl sonra öğretmen olacayım.	Dört yıl sonra öğretmen olacağım.

Tablo 3'te gösterildiği üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 22 tanesinde “ı” yerine “i” sesini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4. “u-ü” seslerinde yapılan hatalar

Öğrencinin numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
62	Her çocuk gibi oynamak istiyorum.	Her çocuk gibi oynamak istiyorum.
62	Benim süçüm yok.	Benim suçum yok.
5	Dun arkadaşlarla senemaya gittik.	Dün arkadaşlarla sinemaya gittik.
18, 41	Süriye'den geliyorum.	Suriye'den geliyorum.
37	Kul oldu.	Kül oldu.
50	İstanbul çok güzel.	İstanbul çok güzel.
49	Bugun hava guzal.	Bugün hava güzel.
49	Mostar da kobru var.	Mostar da köprü var.
65	Mektüp yazdım.	Mektup yazdım.
40	Üzak ulkelere gitmek istiyorum.	Uzak ülkelere gitmek istiyorum.
63	Üç kilo müz almak istiyorum.	Üç kilo muz almak istiyorum.
65, 46	Taşakkurlar.	Teşekkürler.
46	Hava büz gibi.	Hava buz gibi.
41	Tavok durumu seviyorum.	Tavuk dürümü seviyorum.
14	Bugun parşampa.	Bugün perşembe.

Tablo 4 te gösterildiği üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 17 tanesinde “ü” yerine “u” sesini kullandıkları tespit edilmiştir. Bu hataların daha çok konuşurken yapıldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 5. “o-ö” seslerinde yapılan hatalar

Öğrencinin numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
54,30	Bu ordak	Bu ördek.
57	Bu ordik.	Bu ördek.
60	Odev yabtim.	Ödev yaptım.
37	Darsta ogratmani dinladim.	Derste öğretmeni dinledim.
30,48,47	Üç ben yade yüz yerme dort	Üç bin yedi yüz yirmi dört
69	Ötelde kaldık.	Otelde kaldık.
49	Mostarda kobru var.	Mostar ‘da köprü var.
20	Ban dort yil sonra ogretmen olacağım.	Ben dört yıl sonra öğretmen olacağım.
1,8,9	Ayşe ogretmen dağil.	Ayşe öğretmen değil.

Tablo 5 te gösterildiği üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 14 tanesinde “o” yerine “ö” sesini kullandıkları tespit edilmiştir. Ünlü harf grupları içerisinde en az hataya sahip olan seslerden biri oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 6. “o-u,ö-ü” seslerinde yapılan hatalar

Öğrencinin numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
41	Tavok durumu seviyorum.	Tavuk dürümü seviyorum.
43	Saat on bir boçok.	Saat on bir buçuk.
44	Duktur olmak istiyorum.	Doktor olmak istiyorum.
63	Doktur olacağım.	Doktor olacağım.
40	Arkadaşımila körüşüyurum.	Arkadaşımila görüşüyorum
41	Akşam onda oyurum.	Akşam saat on da uyurum.
58	Salunda kultuk var.	Salonda koltuk var.

26	Yemekler çok tuzlu.	Yemekler çok tuzlu.
11	Yemekler çok tuzsuz.	Yemekler çok tuzsuz.
64	Buçakla ekmek kestim.	Bıçakla ekmeği kestim.
45	Saat on bir bıçık.	Saat on bir buçuk.
37	Durt yoz elle altı	Dört yüz elli altı
36	Doköz kardeşim var.	Dokuz kardeşim var.
58	Boyok elma	Büyük elma
33	Köl oldu	Kül oldu.
69	Deniz çok güzel	Deniz çok güzel.
36,61	O mavi güzlü.	O mavi gözlü

Tablo 6 da görüldüğü üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 19 tanesinde “o-u,ö-ü” ses gruplarını birbirlerinin yerine kullandıkları tespit edilmiştir.Söyleyiş ve yazım hatalarının daha az olduğu gözlemlenmiştir.

3.2.Ünsüz Harflerde Yapılan Hatalar

3.2.1.Ünsüz Harflerin Birbirinin Yerine Kullanılması

TABLO 7. “b-p” seslerinde yapılan hatalar

Öğrenci numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
39	Bu kabı.	B u kapı.
47	Sınıfta kabı var.	Sınıfta kapı var.
47,43,44	Sınıfta benceri var.	Sınıfta pencere var.
45	Sınıfta bedre var.	Sınıfta perde var.
36	Ben barka gittim.	Ben parka gittim.
49	Mostarda kobru var.	Mostar’da köprü var.
41	Köbrüdan nehre atlıyorlar.	Köprüden nehre atlıyorlar.
12	Bugün Barşamba.	Bugün Perşembe.
31	Salonda kenabe var.	Salonda kanepe var.

61	Ödev yapıyorum.	Ödev yapıyorum.
61	Yemek bişiriyorum.	Yemek pişiriyorum.
60	Odev yabtim.	Odev yaptım.
49,41,62,64,46,63	Kayseri çok bahalı.	Kayseri çok pahalı.
41	İnternette haperlere bakıyoruz.	İnternette haberlere bakıyoruz.
21,34	Keteb okumayı seviyorum.	Kitap okumayı seviyorum.
43	Ketab okumayı seviyorum.	Kitap okumayı seviyorum.
44,30	Kabı kabalı.	Kapı kapalı.
58	Masada kitab var.	Masada kitap var.
49,62	Arabça konuşuyorum.	Arapça konuşuyorum.
14	Bugun parşampa.	Bugün Perşembe.
63	Bu benim şabkam	Bu benim şapkam.
64	Peyaz seviyorum.	Beyazı seviyorum.

Tablo 7 de görüldüğü üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 32 tanesinde “p-b” harflerini birbirlerinin yerine kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin daha çok “p” yerine “b” harfini yazdıkları ve söyledikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 8. “ç-ş” seslerinde yapılan hatalar

Öğrenci numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
49	Sevinşliyim.	Sevinçliyim.
44	Arkadaşımın adı Ayçe	Arkadaşımın adı Ayşe.
45	Vazoda üş şişek var.	Vazoda üç çiçek var.
44	Annem şanta alıyor.	Annem çanta alıyor.
36,37	Bu şorab.	Bu çorap.
37	Ağaca şakti.	Ağaca çıktı.
37	Dağa kaştı.	Dağa kaçtı.
35	Kedi kaştı.	Kedi kaçtı.

36	Ağaca şıktı.	Ağaca çıktı.
30	O ağaş.	O ağaç.
36	Şirkin	çirkin

Tablo 8 de görüldüğü üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 17 tanesinde “ç” yerine “ş” harfini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 9: “c-g-j” seslerinde yapılan hatalar

Öğrenci numarası	Yanlış yapılan cümle	Cülenin doğru şekli
54,57,9	Game	camı
24	Bugün juma	Bugün Cuma.
24	Kardeşim Birlik Mensujat Okulu'na gidiyor.	Kardeşim Birlik Mensucat Okulu'na gidiyor.
48,58,34	Yani jaket aldım	Yeni ceket aldım.

Tablo 9 de görüldüğü üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 8 tanesinde “c” yerine “g-j” harflerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 10: “v-f” seslerinde yapılan hatalar

Öğrenci numarası	Yanlış yapılan cümle	Cümlenin doğru şekli
33	Evde telefezion yok	Evden televizyon yok.
33	Mutvakta çatal bıçak var.	Mutfakta çatal, bıçak var.
31	Masada devtar var.	Masada defter var.
58	Telefizyon izliyorum.	Televizyon izliyorum.
33,37,47	Telfizyon izliyor.	Televizyon izliyor.
37	Devtara yazıyorum.	Deftere yazıyorum.
47	Tafuk yedim.	Tavuk yedim.
60	Telefezyon izledim.	Televizyon izledim.

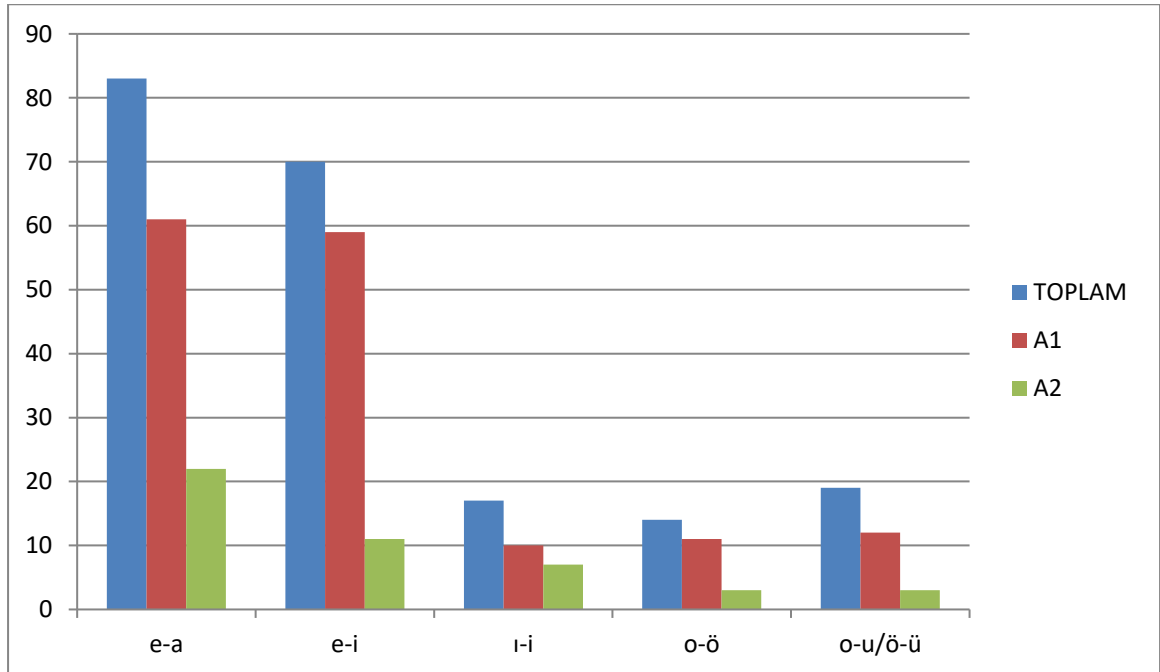
Tablo 10 da görüldüğü üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 10 tanesinde “v” yerine “f” harfini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 11. “ğ-k-g-y” seslerinde yapılan hatalar

Öğrenci numarası	Yanlışın yapıldığı cümle	Cümlenin doğru şekli
40	Arkadaşımlla keziyorum.	Arkadaşımlla geziyorum.
40	Arkadaşımlla körüşüyurum.	Arkadaşımlla görüşüyorum.
1,8,9	Ayşe ogretmen	Ayşe öğretmen.
6	Dündan bari yağmur yağıyor.	Dünden beri yağmur yağıyor.
12	Biz gelecek hafta İstanbul'a gideceiz.	Biz gelecek hafta İstanbul'a gideceğiz.
2	Dört yıl sonra öyretmen olacayım.	Dört yıl sonra öğretmen olacağım.

Tablo 11 de görüldüğü üzere öğrencilerin konuşurken ve yazarken söyledikleri cümle ve kelimelerin 8 tanesinde “ğ” harfi yerine “k-g-y” harflerini kullandıkları tespit edilmiştir.

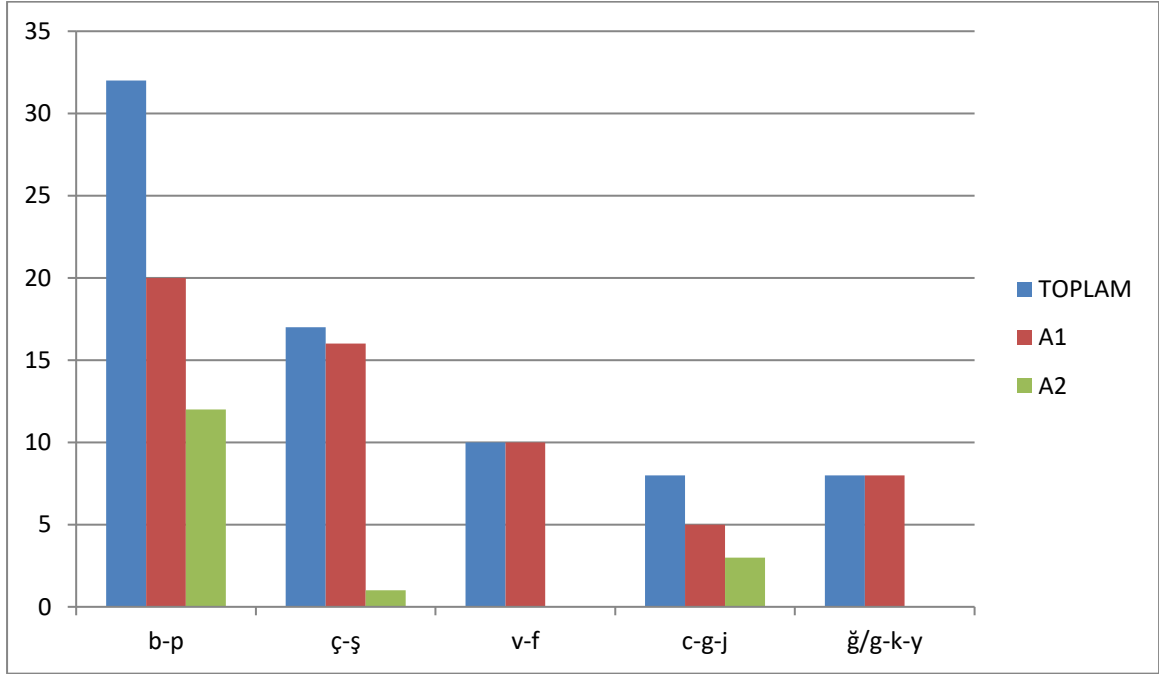
Tablo 12. Ünlü harflerde A1 ve A2 seviyelerinde yapılan hata oranları

Ünlü harflerde A1 Ve A2 seviyelerinde yapılan hatalar

Tablo 12 den anlaşıldığı üzere “e-a” seslerinin öğrencilerin en fazla hata yaptıkları ünlü harf olduğu tespit edilmiştir. “e-a” seslerinden sonra “e-i”, “o-u/ö-ü”, “ı-i” ve “o-ö” seslerinde yapılan hatalar gelmektedir. Ünlü harflerde yapılan hatalar A1 ve A2 seviyesine göre karşılaştırıldığında A2 seviyesinde gelişme olduğu gözlemlenmektedir. A1 seviyesinde ise en fazla hatanın “e-a,e-i” seslerinde yapıldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 13. Ünsüz harflerde A1 ve A2 seviyelerinde yapılan hata oranları

Tablo 13 ten de anlaşıldığı üzere “b-p” harfleri öğrencilerin en fazla hata yaptıkları ünsüz harf olduğu tespit edilmiştir.”b-p” harflerinden sonra en fazla hatanın “ç-ş” harflerinde yapıldığı gözlemlenmiştir.Sonrasında sırayla “v-f,c-g-j ve ğ/g-k-y” harflerinde yapılan hatalar gelmektedir.

A1 seviyesinde en fazla hata “b-p ve “ç-ş” harflerinde yapılmıştır. Diğer harflerde yapılan hataların diğer harflerde yapılan hatalara göre daha az olduğu tespit edilmiştir.

A2 seviyesinde “v-f”, “ğ/g-k-y” harflerinde öğrencilerin hiç hata yapmadıkları gözlemlenmiştir.

A1 ve A2 seviyelerinde ünsüz harflerde yapılan hatalar karşılaştırıldığında A1 seviyesinde yapılan hataların A2 seviyesinde azaldığı gözlemlenmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma ve okuma-yazma becerilerinin önemi çok fazladır.Konuşma becerisinin temelinde ünlü ve ünsüz harflerin doğru telaffuz edilmesi büyük önem arz etmektedir.Telaffuzlarının yanlış öğrenildiği harflerin yazımında da hatalar oluşmakta ve bu Türkçe öğretiminde diğer becerileri de etkilemektedir.Yapılan çalışmada toplam hata sayısı 290, A1 seviyesinde ünlü harflerde yapılan hata sayısı 153,ünsüz harflerde yapılan hata sayısı 59;A2 seviyesinde ünlü harflerde yapılan hata sayısı 50,ünsüz harflerde yapılan hata sayısı 16 olarak tespit edilmiştir.Öğrencilerin daha çok ünlü harflerde hata yaptığı ve yapılan hataların en fazla A1 seviyesinde yapıldığı gözlemlenmiştir.

Ünlü ve ünsüz harflerde yapılan hataların çoğunun Arap ve Türk alfabeleri arasındaki farklardan kaynaklanmaktadır.Türk alfabesinde bulunan e-a-i-ö-ü gibi ünlü harflerin ve p-j-ç-ğ gibi ünsüz harflerin Arap alfabesinde bulunmamasının telaffuz ve yazım hatalarına sebep olabilmektedir.Bunların yanında anlamı aynı olan kelimelerin iki dilde farklı yazılması ve telaffuz edilmesi bu tarz hatalara sebep olabilmektedir.Örneğin iki dilde de anlamı aynı olan “çay” kelimesinin Arapça da ki söylenişi “şay” şeklindedir.Bu yüzden öğrenciler bir çok kelimedede “ç” harfi yerine “ş” harfini kullanabilmektedir.Başka bir örnek verilecek olursa Türkçe de “merhaba” olarak söylenen kelime Arapça da “Marhaban” şeklinde söylenmektedir.İki kelimenin anlamı aynı fakat yazılış ve söylenişleri farklıdır.Bir başka örneğe bakacak olursak Türkçe’deki “kalem” kelimesi Arapça’da “galam” şeklinde söylenir.Bunun gibi kelime ve cümlelerde yapılan telaffuz ve yazım hatalarının bir çoğunda Arap alfabesinde ünlü harflerin olmamasının yanı sıra bu gibi sebeplerin de etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.Yapılan çalışmadaki hataların birçoğunun harfin tek başına kullanımının dışında başka bir harfle beraber kullanıldığında daha fazla hatalı olarak telaffuz edildiği ve yazıldığı gözlemlenmiştir. A1 seviyesinde yapılan hataların daha fazla, A2 seviyesinde ise hata oranlarında azalma olduğu ve gelişme gösterildiği gözlenmektedir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler de bulunulabilir;

1.Alfabe öğretimi yapılırken özellikle hataların çok yapıldığı harfler, heceler ve kelimelerle ilgili bir liste oluşturulmalı ve artikülasyon çalışmaları ile doğru telaffuz gösterilmeli ve öğrencilerin bunu tekrar etmeleri sağlanmalıdır.

2.A1 ve A2 seviyesinde konuşma becerilerini geliştirmek adına telaffuz ağırlıklı olarak verilmeli, öğrencilerin dinlemeleri ve bol tekrar yapmaları sağlanmalıdır.

3. Arapça'dan Türkçe'ye gelen anlamı aynı fakat yazılışlarında ve telaffuzunda farklılıklar olan kelime listesi hazırlanmalı ve Türkçe telaffuzları ve yazılış şekilleri ayrıca belirtilmelidir.
4. Telaffuz ve yazım ile ilgili öğrenilenlerin öğrencilerle yapılacak olan farklı etkinliklerle pekiştirilmesi sağlanmalıdır.
5. Öğrencilerin zorlandıkları harflerin kelime içinde farklı yerlerde kullanımına göre tablolar oluşturulmalı, öğrencilere bu kelimeler okutularak ve söylettirilerek takibi sağlanmalıdır. Gelişim gözlenmelidir.
6. Öğrenciler kelimeleri telaffuz ederken sesleri kayıt edilmeli ve kendi seslerini dinleyerek hatalarını düzeltmeleri ve gelişmelerini gözlemlenmeleri sağlanmalıdır.
7. Öğrencilerle dikte çalışmaları yaparak hatalarını görmeleri ve doğru yazım şekillerini öğrenmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil* (Ana Çizgileriyle Dilbilim), TDK Yayınları., Ankara.
- Kim, J. B. (2007). *Phonetics*, Erişim
<http://web.khu.ac.kr/jongbok/teaching/2006intro/phonetics.pdf>
- Fraser, H. ve Perth, H. F. (1999). ESL pronunciation teaching: Could it be more effective. *Australian Language Matters*, 7(4), 7-8.
- Şenel, M. (1997). *Contributions Of Phonetics To Language Teaching*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Coşkun, D. (2012) Sesler Üzerinde Çalışmalar, Erişim
https://www.rehabilitasyon.com/makale/Sesler_Uzerinde_Ca-2_E3WmCm_92